

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філологічного факультету

/Бунчук Б. І./

« 12 » 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Медіабезпека»
вибіркова

Освітньо-професійна програма «Журналістика та кросмедійність»
Спеціальність 061 Журналістика
Галузь знань 06 Журналістика
Рівень вищої освіти перший бакалаврський
Філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Медіабезпека» складена відповідно до освітньо-професійної програми „Журналістика та кросмедійність” (спец. 061 „Журналістика”), затвердженої Вченою радою Чернівецького університету (протокол № 8 від 6 травня 2024 року).

Розробники: д.н.с.к, доц. Василик Л.Є., к.н.с.к., асист. Попович Ю.О.

Викладачі: к.н.с.к., асист. Попович Ю.О.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено
на засіданні кафедри журналістики
протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

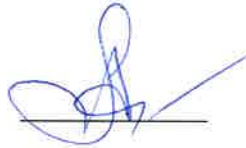
Завідувач кафедри

Василик Л. Є.

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від 12 серпня 2024 року.

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

Мета навчальної дисципліни. Курс «Медіабезпека» передбачає формування знань і навичок щодо створення безпечних умов діяльності журналіста в умовах надзвичайної ситуації, ознайомлення студентів із практичним досвідом роботи журналістів в умовах бойових дій та в ситуаціях ліквідації наслідків техногенних і природних катастроф, з методами збору й аналізу інформації в екстремальних умовах. Він спрямований на студентське розуміння основ професійної етики працівника медіа, етичних закономірностей журналістської творчості та високого професіоналізму, покликаний спроектувати отримані знання на конкретну практику, ознайомити з кодексами, законами та іншими документами, що регулюють діяльність засобів масової інформації, розкрити тонкощі й секрети етичних засад журналістської професії.

Завдання вивчення навчальної дисципліни передбачають: ознайомити студентів із законодавчою базою діяльності журналіста в умовах надзвичайної ситуації, визначити основні умови успішного здійснення професійної діяльності за роботи у складних умовах надзвичайного стану. Дати уявлення студентам про такі поняття, як «особиста безпека журналіста» (хто і що може йому загрожувати), «інформаційна безпека журналіста» (її види, втрата одержаної інформації, свідоме та несвідоме використання дезінформації, недостовірної інформації тощо), «майнова безпека журналіста» (засоби її забезпечення працівниками ЗМІ), «юридична безпека журналіста» (знання та своєчасне застосування законів як основа юридичної безпеки). Ініціювати позааудиторну підготовку студентів до самостійної професійної роботи, допомагаючи, таким чином, зростанню їх творчої майстерності. Ознайомити студентів і закріпити техніку успішного отримання журналістом необхідної інформації, визначити схему взаємодії з силовими органами та органами влади. Ознайомити студентів з роботою журналістів у «гарячих точках». Використовуючи практичні поради військових журналістів, ознайомити їх з тактикою поведінки в «гарячій точці», методами збору та підготовки, специфікою одержання інформації в екстремальних умовах. А також, як правильно підготуватися до поїздки, які необхідні документи, яка специфіка у технології збору інформації у зоні збройного конфлікту, як правильно організувати взаємодію з джерелами інформації, які існують правила пересування працівника ЗМІ в зоні бойових дій.

Пререквізити:

ППОЗ Медіаестика

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Медіабезпека» спрямована на забезпечення та засвоєння таких загальних і спеціальних компетентностей:

Загальні:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові:

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності. СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК06. Здатність до провадження безпечної медіа діяльності.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких **програмних результатів навчання:**

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції

ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	5	150	30	-	30	-	84	6	залік
Заочна	2	3	5	150	6		6		132	6	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи медіабезпеки. Правові гарантії журналістів.												
Тема 1.1. Основні джерела небезпеки в роботі журналіста.		2	2			8		2	2			10
Тема 1.2. Юридичні аспекти безпеки журналістів.		4	4			6		2	2			10
Тема 1.3. Фізична та майнова безпека медіа.		2	4		2	8					2	14
Тема 1.4. Протидія професійній діяльності медіа та рекомендації медіабезпеки.		4	2			6						14
Тема 1.5. Цифрова безпека журналіста.		2	2			8						12
Тема 1.6. Роль профспілок та творчих журналістських організацій у захисті журналістів.		2	2		2	8					2	12
Разом за змістовим		16	16		4	44		4	4		4	72

модулем 1												
Змістовий модуль 2. Робота журналіста в екстремальних умовах.												
Тема 2.1. Особливості роботи та безпека журналіста в надзвичайних ситуаціях.		3	3		2	8		2	2		2	12
Тема 2.2. Робота журналіста при висвітленні етнічних конфліктів та терористичних актів.		3	3			8						12
Тема 2.3. Висвітлення масових заворушень: робота журналіста в натовпах на демонстраціях, революціях тощо.		2	2			8						12
Тема 2.4. Особливості діяльності та безпека журналістів у «гарячих точках».		2	2			8						12
Тема 2.5. Робота журналіста під час війни в Україні.		4	4			8						12
Разом за змістовим модулем 2		14	14		2	40		2	2		2	60

Усього годин	150	30	30		6	84	150	6	6		6	132
---------------------	-----	----	----	--	---	----	-----	---	---	--	---	-----

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Основні джерела небезпеки в роботі журналіста. <i>ПЛАН</i> Журналістика – одна з найнебезпечніших професій. Медіабезпека: мета і завдання курсу. Фактори ризику та безпека діяльності журналіста.</p>
1.2	<p>Юридичні аспекти безпеки журналістів. <i>ПЛАН</i> Відповідальність за перешкоджання законній професійній діяльності журналіста. Ст. 171 Кримінального кодексу України. Відповідальність журналіста за втручання в особисте життя та проникнення на приватну територію. Цензура як спосіб перешкоджання законній професійній діяльності працівників ЗМІ. Способи протистояння цензурі. Псевдонім як гарантія безпеки.</p>
1.3	<p>Фізична та майнова безпека медіа. <i>ПЛАН</i> Фізична безпека журналіста: погрози по телефону та заходи безпеки; погрози при особистому спілкуванні; погрози в листах та реагування на них. Майнова безпека журналіста. Напади на редакції та особисте майно журналістів. Рекомендації щодо захисту.</p>
1.4	<p>Протидія професійній діяльності медіа та рекомендації медіабезпеки. <i>ПЛАН</i> Поведінка при стеженню та перехопленню інформації. Протидія підслуховуванню. Напади на журналістів. Професійна трансформація журналістів та її вплив на безпеку. Журналіст і зброя.</p>
1.5	<p>Цифрова безпека журналіста. <i>ПЛАН</i> Підготовка пристроїв. Безпечна робота в браузері. Підготовка і захист облікових записів. Надійні паролі. Підготовка та захист комунікацій. Як убезпечитися від зараження комп'ютерними вірусами.</p>
1.6	<p>Роль профспілок та творчих журналістських організацій у захисті</p>

	<p>журналістів. ПЛАН Становлення та розвиток журналістського профспілкового руху. Захист прав журналістів через профспілки. Творчі журналістські організації та їхній вплив. Національна спілка журналістів України (НСЖУ). Основні напрямки роботи та підтримка журналістів. Міжнародні журналістські організації. Як творчі організації впливають на свободу слова? Співпраця профспілок і творчих об'єднань у захисті журналістів.</p>
2.1	<p>Особливості роботи та безпека журналіста в надзвичайних ситуаціях. ПЛАН Екстремальна журналістика. Різновиди надзвичайних ситуацій. Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста». Порядок відрядження журналістів у місця надзвичайних подій та умови їх діяльності в цих відрядженнях; дотримання професійних вимог під час роботи журналіста у вуличному натовпі.</p>
2.2	<p>Висвітлення масових заворушень: робота журналіста в натовпах на демонстраціях, революціях тощо. ПЛАН Практичні поради журналістам, що висвітлюють масові заходи (за І.Земляною). Дії під час ураження сльозогінним газом. Правила поведінки в натовпі. Права та обов'язки журналістів, що висвітлюють масові заходи. Взаємини медіа та правоохоронців під час масових заходів. Поведінка при затриманні: особиста безпека.</p>
2.3	<p>Робота журналіста при висвітленні етнічних конфліктів та терористичних актів. ПЛАН Особливості роботи та безпека перебування журналіста при висвітленні етнічних конфліктів. Професійні стандарти та особиста безпека журналіста під час висвітлення терористичних актів.</p>
2.4	<p>Особливості діяльності та безпека журналістів у «гарячих точках». ПЛАН Особливості підготовки журналістів до діяльності в «гарячих точках». Специфіка роботи військового репортера. Міжнародне гуманітарне право (МГП). Робота ЗМІ в країні, де йде протистояння. Взаємини журналістів з місцевою владою, з військовими, з населенням. Можливі загрози безпеці журналіста.</p>

2.5	<p>Робота журналіста під час війни в Україні. ПЛАН Правила роботи журналістів та представників медіа в зоні ведення бойових дій. Акредитація на час дії правового режиму воєнного стану. діяльність іноземних медіа в Україні на час дії правового режиму воєнного стану. Що можна та не можна висвітлювати під час воєнного стану? Відповідальність журналістів. Висвітлення чутливих тем війни</p>
-----	---

Тематика практичних (семінарських) занять з переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Основні джерела небезпеки в роботі журналіста. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i> Журналістика – одна з найнебезпечніших професій. Медіабезпека: мета і завдання курсу. Фактори ризику та безпека діяльності журналіста.</p>	2
2	<p>Юридичні аспекти безпеки журналістів. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i> Відповідальність за перешкоджання законній професійній діяльності журналіста. Ст. 171 Кримінального кодексу України. Відповідальність журналіста за втручання в особисте життя та проникнення на приватну територію. Цензура як спосіб перешкоджання законній професійній діяльності працівників ЗМІ. Способи протистояння цензурі. Псевдонім як гарантія безпеки.</p>	2
3	<p>Фізична та майнова безпека медіа. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i> Фізична безпека журналіста: погрози по телефону та заходи безпеки; погрози при особистому спілкуванні; погрози в листах та реагування на них. Майнова безпека журналіста. Напади на редакції та особисте майно журналістів. Рекомендації щодо захисту.</p>	4
4	<p>Протидія професійній діяльності медіа та рекомендації медіабезпеки. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i> Поведінка при стеженню та перехопленню інформації. Протидія підслуховуванню. Напади на журналістів.</p>	2

	Професійна трансформація журналістів та її вплив на безпеку. Журналіст і зброя.	
5	<p>Цифрова безпека журналіста.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i></p> <p>Підготовка пристроїв. Безпечна робота в браузері. Підготовка і захист облікових записів. Надійні паролі. Підготовка та захист комунікацій. Як убезпечитися від зараження комп'ютерними вірусами.</p>	2
6	<p>Роль профспілок та творчих журналістських організацій у захисті журналістів.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i></p> <p>Становлення та розвиток журналістського профспілкового руху.</p> <p>Захист прав журналістів через профспілки: Правова допомога та юридичний супровід. Колективні угоди та соціальні гарантії. Протидія цензурі та тиску з боку роботодавців. Творчі журналістські організації та їхній вплив.</p> <p>Національна спілка журналістів України (НСЖУ). Основні напрямки роботи та підтримка журналістів.</p> <p>Міжнародні журналістські організації: Міжнародна федерація журналістів (IFJ). Європейська федерація журналістів (EFJ).</p> <p>Як творчі організації впливають на свободу слова? Громадські кампанії та резолюції. Моніторинг порушень прав журналістів. Адвокація на міжнародному рівні.</p> <p>Співпраця профспілок і творчих об'єднань у захисті журналістів. Спільні ініціативи для захисту прав журналістів в Україні. Підтримка журналістів у зонах конфлікту та кризових ситуаціях.</p>	2
7	<p>Особливості роботи та безпека журналіста в надзвичайних ситуаціях.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i></p> <p>Екстремальна журналістика. Різновиди надзвичайних ситуацій. Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста».</p> <p>Порядок відрядження журналістів у місця надзвичайних подій та умови їх діяльності в цих відрядженнях; дотримання професійних вимог під час роботи журналіста у вуличному натовпі.</p>	2
8	<p>Висвітлення масових заворушень: робота журналіста в натовпах на демонстраціях, революціях тощо.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i></p> <p>Практичні поради журналістам, що висвітлюють масові заходи (за І.Земляною).</p> <p>Дії під час ураження сльозогінним газом.</p>	2

	Правила поведінки в натовпі. Права та обов'язки журналістів, що висвітлюють масові заходи. Взаємини медіа та правоохоронців під час масових заходів. Поведінка при затриманні: особиста безпека.	
9	Робота журналіста при висвітленні етнічних конфліктів та терористичних актів. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i> Особливості роботи та безпека перебування журналіста при висвітленні етнічних конфліктів. Професійні стандарти та особиста безпека журналіста під час висвітлення терористичних актів.	4
10	Особливості діяльності та безпека журналістів у «гарячих точках». <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i> Особливості підготовки журналістів до діяльності в «гарячих точках». Специфіка роботи військового репортера. Міжнародне гуманітарне право (МГП). Робота ЗМІ в країні, де йде протистояння. Взаємини журналістів з місцевою владою, з військовими, з населенням. Можливі загрози безпеці журналіста.	4
11	Робота журналіста під час війни в Україні. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, тести, презентації.</i> Правила роботи журналістів та представників медіа в зоні ведення бойових дій. Акредитація на час дії правового режиму воєнного стану. діяльність іноземних медіа в Україні на час дії правового режиму воєнного стану. Що можна та не можна висвітлювати під час воєнного стану? Відповідальність журналістів. Висвітлення чутливих тем війни	4

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин
1	Підібрати свідчення журналістів, які працювали у зонах військових конфліктів. Проаналізувати їх досвід.	16
2	Простежити, як ЗМІ висвітлюють сучасні екстремальні, військові ситуації. Підібрати добірку публікацій на одну тему та дати їм характеристику.	18
3	Підібрати відеоряд та приклади зображальної журналістики із зон конфліктів, проаналізувати їх на відповідність етичним	18

	стандартам.	
4	Проаналізувати досвід журналістів, які мали конфлікти з владою. Характер конфлікту. Що викликає протистояння? Як діють ЗМІ? Як діють силові структури? Хто захищає права працівників пера? Як спрацьовує судова гілка влади?	16
5	Проаналізувати, які журналістські організації в Україні та світі здійснюють моніторинг дотримання прав журналістів.	16

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Порушення в Україні щодо журналістів. Добірка та аналіз медіаматеріалів.	2
3	Виписати з правових документів положення, що стосуються роботи медіа в екстремальних ситуаціях. Підготувати презентацію.	2
4	Поведінка журналіста в екстремальних ситуаціях. Перша допомога та самопомога в екстремальних ситуаціях. Написати статтю на цю тему, взявши коментар у психолога.	2

* Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, ілюстрацію, демонстрацію, практичні вправи.

За характером пізнавальної діяльності здобувача освіти застосовуємо інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, евристичний, дослідний методи.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю: контрольні роботи; групова робота, тести; презентації, аналіз медіайкейсів, метод мозкового штурму, моніторинг медій, робота в групах з платформами Padlet та Mentimeter, використання платформи Moodle, можливість неформальної освіти.

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – залік.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Розподіл балів

ЗМ 1 (35 балів)						ЗМ 2 (25 балів)					Підсум-ковий контроль (іспит)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
5	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5		

Критерії оцінювання підсумкового оцінювання

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатомовною, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції,

порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповіді на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Зараховано	A	відмінно
80-89		B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69		D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Фактори ризику та безпека діяльності журналіста.

2. Людський фактор у проблемі безпеки журналіста.
3. Журналістські розслідування та особиста безпека журналіста.
4. Журналіст і влада: небезпека цензури.
5. Правова безпеки діяльності ЗМІ.
6. Небезпека корупції у мас-медіа.
7. «Гарячі» точки як середовище небезпеки для ЗМІ;
8. Екстремальні умови мирного часу та безпека журналістів.
9. Які журналістські організації в Україні та світі здійснюють моніторинг дотримання прав журналістів?
10. Погрози по телефону та заходи безпеки.
11. Погрози при особистому спілкуванні.
12. Погрози в листах та реагування на них.
13. Майнова безпека журналіста. Напади на редакції та особисте майно журналістів. Рекомендації щодо захисту.
14. Медіазаконодавство про безпеку ЗМІ.
15. Напади на редакції українських видань. Реакція правоохоронців. Стан розслідувань інцидентів.
16. Поведінка при стеженню та перехопленню інформації.
17. Протидія підслуховуванню. Напади на журналістів.
18. Професійна трансформація журналістів та її вплив на безпеку.
19. Журналіст і зброя.
20. Поясніть зміст поняття «інформаційна безпека» журналіста. Як слід діяти, щоб зберегти отримані дані.
21. У чому важливість фізичної безпеки працівника ЗМІ? Які поради для самозахисту вам відомі?
22. Екстремальна журналістика. Різновиди надзвичайних ситуацій.
23. Робота журналіста під час проведення масових заходів (демонстрацій, актів громадянської непокорності, мітингів, концертів, спортивних змагань).
24. Підготовка журналіста до роботи в місцях великого скупчення людей, основні заходи безпеки.
25. Порядок відрядження журналістів у місця надзвичайних подій та умови їх діяльності в цих відрядженнях.
26. Дотримання професійних вимог під час роботи журналіста у вуличному натовпі.
27. Взаємини ЗМІ та правоохоронців під час масових заходів. Право на мітинг. Поведінка при затриманні: особиста безпека.
28. Назвіть можливі підстави втручання правоохоронців у діяльність ЗМІ.
29. Державна та приватна охорона й діяльність ЗМІ.
30. Поведінка журналіста при затриманні.

**Перелік питань для підсумкового контролю
навчальних досягнень студентів**

1. Фактори ризику та безпека діяльності журналіста.

2. Людський фактор у проблемі безпеки журналіста.
3. Журналістські розслідування та особиста безпека журналіста.
4. Журналіст і влада: небезпека цензури.
5. Правова безпеки діяльності ЗМІ.
6. Небезпека корупції у мас-медіа.
7. «Гарячі» точки як середовище небезпеки для ЗМІ;
8. Екстремальні умови мирного часу та безпека журналістів.
9. Які журналістські організації в Україні та світі здійснюють моніторинг дотримання прав журналістів?
10. Охарактеризуйте реакцію української медіа-спільноти на утиски щодо колег, зокрема матеріали НСЖУ, Комісії з журналістської етики, ІМІ, «Детектор Медіа» та ін..
11. Відповідальність за перешкоджання законній професійній діяльності журналіста. Ст. 171 Кримінального кодексу України.
12. Відповідальність журналіста за втручання в особисте життя та проникнення на приватну територію.
13. Цензура як спосіб перешкоджання законній професійній діяльності працівників ЗМІ. Способи протистояння цензурі.
14. Псевдонім як гарантія безпеки.
15. Судові позови проти ЗМІ.
16. Фізична безпека журналіста.
17. Погрози по телефону та заходи безпеки.
18. Погрози при особистому спілкуванні.
19. Погрози в листах та реагування на них.
20. Майнова безпека журналіста. Напади на редакції та особисте майно журналістів. Рекомендації щодо захисту.
21. Медіазаконодавство про безпеку ЗМІ.
22. Напади на редакції українських видань. Реакція правоохоронців. Стан розслідувань інцидентів.
23. Поведінка при стеженні та перехопленні інформації.
24. Протидія підслухуванню. Напади на журналістів.
25. Професійна трансформація журналістів та її вплив на безпеку.
26. Журналіст і зброя.
27. Поясніть зміст поняття «інформаційна безпека» журналіста. Як слід діяти, щоб зберегти отримані дані.
28. У чому важливість фізичної безпеки працівника ЗМІ? Які поради для самозахисту вам відомі?
29. Екстремальна журналістика. Різновиди надзвичайних ситуацій.
30. Робота журналіста під час проведення масових заходів (демонстрацій, актів громадянської непокорності, мітингів, концертів, спортивних змагань).
31. Підготовка журналіста до роботи в місцях великого скупчення людей, основні заходи безпеки.
32. Порядок відрядження журналістів у місця надзвичайних подій та умови їх діяльності в цих відрядженнях.

33. Дотримання професійних вимог під час роботи журналіста у вуличному натовпі.
34. Взаємини ЗМІ та правоохоронців під час масових заходів. Право на мітинг. Поведінка при затриманні: особиста безпека.
35. Назвіть можливі підстави втручання правоохоронців у діяльність ЗМІ.
36. Державна та приватна охорона й діяльність ЗМІ.
37. Поведінка журналіста при затриманні.
38. Безпека журналіста при обшуку помешкання: правила поведінки.
39. Поведінка журналіста у камері додаткового тримання.
40. Особливості роботи та безпека перебування журналіста при висвітленні етнічних конфліктів.
41. Професійні стандарти та особиста безпека журналіста під час висвітлення терористичних актів.
42. Як поводитися журналісту, коли він став жертвою викрадення?
43. Чому так важливо професійно висвітлювати етнічні конфлікти? У який спосіб це гарантує безпеку журналістів?
44. Наведіть приклади висвітлення у ЗМІ етнічних проблем в Україні. Чи оперують журналісти стереотипами? Наскільки це небезпечно? Оцініть рівень медіабезпеки з висвітлення проблеми.
45. Особливості підготовки журналістів до діяльності в «гарячих точках».
46. Специфіка роботи військового репортера.
47. Міжнародне гуманітарне право (МГП).
48. Робота ЗМІ в країні, де йде протистояння. Взаємини журналістів з місцевою владою, з військовими, з населенням.
49. Можливі загрози безпеці журналіста.
50. Акредитація та підготовчий етап до виїзду в країну, де проходять воєнні конфлікти.
51. Правила роботи і безпека журналіста-міжнародника.
52. Дотримання норм етики при висвітленні військових конфліктів. Рекомендації Бі-Бі-Сі.
53. МГП і статус журналіста на війні. Журналіст і зброя.
54. Викрадення представників медіа. Журналісти у ролі заручників.
55. Становлення та розвиток журналістського профспілкового руху. Незалежна медіапрофспілка України: цілі, завдання, діяльність.
56. Київська незалежна медіапрофспілка України.
57. Як профспілки захищають права журналістів (підібрати приклади).

Рекомендована література **Основна**

1. Василик Л. Медіа-безпека : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац.

ун-т, 2012. 160 с.

2. Головка О. М. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики: Монографія – Київ: Видавничий дім «АртЕк». 2019. 168 с..

3. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.

4. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf>

5. Земляна І. Журналіст і (НЕ) безпека. Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. К.: Інститут масової інформації, 2016. 97 с. URL: <https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf>

6. Земляна І. Робота під PRESSом. Посібник для беечної повсякденної роботи медійників. К.: Інститут масової інформації, 2020. 148 с. URL: <https://imi.org.ua/upload/books/2019/07/03/Posibnyk-z-bezpeky-2020.pdf>

7. Куляс І., Головенко Р., Земляна І. ЗМІ та вибори Саморегуляція, безпека, закони / За заг. ред. Н.Лигачової-Чернолуцької, О. Романюк, Київ, 2018. 100 с. URL: https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/posibnyk_WEB_2.pdf

8. Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. К.: НСЖУ, 2022. 151 с. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168>

9. Посібник з верифікації [Електронний ресурс] / URL: <https://www.aup.com.ua/book042/>

10. Путівник юридичних порад для журналістів: як працювати під час війни в Україні. К.: Центр демократії та верховенства права, 2024. 56 с. URL: <https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2024/08/Putivnyk-yurydychnyh-porad-dlya-zhurnalistiv.pdf>

Допоміжна

11. A Guide to Mobile Phones – A short guide, for activists, to using mobile phones safely and securely [Електронний ресурс] / URL: <https://www.bbva.com/en/guide-using-cell-phone-safely/>

12. A Guide to Mobile Security for Citizen Journalists [Електронний ресурс] / URL: <http://docplayer.net/14097175-A-guide-to-mobile-security-forcitizen-journalists.html>

13. On Locational Privacy, and How to Avoid Losing it Forever [Електронний ресурс] / URL: <https://www.eff.org/wp/locational-privacy>
14. Security in-a-box(tools and tactics for your [Електронний ресурс] / URL: <https://securityinabox.org/>

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про медіа» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
2. Закон України “Про правовий режим воєнного стану” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
3. Закон України “Про інформацію” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
4. Рекомендації журналістам щодо організації роботи на військових об’єктах та в районах бойових дій в умовах воєнного стану <https://www.zsu.gov.ua/media/rekomendacziyi/>
5. Рекомендації КЖЕ щодо висвітлення загибелі людей під час війни <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-kzhe-shchodo-vysvitlennia-zahybeli-liudey-pid-chas-viyny/>

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання курсу «Проблематика медій (соціальна, правова)», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності ([Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича](https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf) (https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf), [Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича](https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu-v-Chernivetskomu-natsionalnomu-universiteti-imeni-Yurii-Fedkovycha) (https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.